

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

Fakulta podnikatelská

Ústav ekonomiky a managementu

Ing. Dana Martinovičová

**RIZIKA V PODNIKÁNÍ
A MOŽNOSTI JEJICH POJIŠTĚNÍ**

**RISKS IN ENTREPRENEURIAL ACTIVITIES
AND POSSIBILITIES OF THEIR INSURANCE**

ZKRÁCENÁ VERZE PHD THESIS

Obor: Řízení a ekonomika podniku
Školitel: Doc. Ing. Viktória Čejková, PhD.
Oponenti: Prof. Ing. Miloš Konečný, DrSc.
Doc. Ing. Jiří Beneš, CSc.
Ing. Anton Korauš, PhD.

Datum obhajoby: 29. 11. 2001

KLÍČOVÁ SLOVA

pojištění, rizika, risk management, rizikový faktor, podnik

KEYWORDS

insurance, risks, risk management, hazard factor, company

Práce je uložena na Oddělení vědy a výzkumu Fakulty podnikatelské na Vysokém učení technickém v Brně.

OBSAH

0 ÚVOD.....	5
1 CÍLE DISERTAČNÍ PRÁCE.....	6
2 METODY ZPRACOVÁNÍ DISERTAČNÍ PRÁCE	7
3 SOUČASNÝ STAV ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY.....	9
3.1 Rizika a jejich klasifikace	9
3.2 Risk management a jeho fáze	10
3.3 Pojištění rizik v podnikání	10
4 ŘEŠENÍ A VÝSLEDKY DISERTAČNÍ PRÁCE.....	12
4.1 Rizikové faktory působící na podnik a možnosti jejich krytí pojištěním	12
4.2 Modely fungování podniku v rizikových situacích	16
5 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ DISERTAČNÍ PRÁCE A ZHODNOCENÍ PŘÍNOSŮ PRO TEORII A PRAXI	21
6 LITERATURA	24
CURRICULUM VITAE AUTORA.....	30

0 ÚVOD

Ve smyslu obchodního zákoníku České republiky se podnikáním rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Ten je z největší části určen k růstu hodnoty podniku a k růstu hodnoty majetku vlastníků.

Pro dosažení tohoto účelu, používá podnikatel jím vlastněný soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání, tj. podnik.

Vztahy mezi druhy, objemy a způsoby použitých složek podnikání a ekonomickými výsledky podléhají sice zákonitostem studovaných ekonomickou vědou, současně jsou však ovlivňovány na těchto zákonitostech nezávislými a tedy náhodnými jevy. Z nich zvláště významné, a bohužel i velmi častější, dokonce až obvyklé, jsou ty, jež mají na podnikání negativní dopad.

Často se přitom jedná o jevy pro podnikatelský výsledek velmi podstatné. Teorie řízení se již řadu desetiletí snaží poznat tyto jevy a alespoň částečně je ovládat. Tak vznikla speciální vědní a výuková disciplína, totiž rizikové řízení (risk management) a také odpovídající profesní specializace, kterou je možné označit jako rizikové inženýrství.

Téma mé disertační práce bylo inspirováno pozorováním, že současná česká podnikatelská praxe je podobně jako v zahraničí silně zatížena riziky různých neúspěchů a škod. Dále tím, že rizikové řízení si v posledním desetiletí věnuje relativně dost publikací, zejména knižních, avšak s institucionalizovanou činností rizikového řízení se v praxi setkáme málokdy. [9]

Zásadní příčinu spatřuji v tom, že v zatím panujícím tlaku elementárních bariér, jako je nedostatek použitelného kapitálu a malé zkušenosti marketingu zbývá podnikatelům i manažerům jen málo sil k úplnější a současnému stavu poznání lépe odpovídající péči o výsledek jejich podnikatelského úsilí. To však odpovídá současnému ranému období vývoje tržních vztahů a bude jistě v budoucnu nahrazeno dokonalejší úrovní řízení podniků.

Není však ani vyloučeno, že nabídka teorie risk managementu se praxi zdá zatím stále málo propracovaná, jednak co do nástrojů a dat, s nimiž rizikový inženýr má pracovat, a jednak co do zásad jeho spolupráce s ostatními profesemi a útvary.

Rizikový specialista tehdy najde své stabilní místo v řídicím aparátu, bude-li schopen v kterémkoliv okamžiku říci, jaká rizika podnik ohrožují, co lze dělat pro jejich prevenci, kde nelze neuvažovat pojištění, a konečně jak postupovat v případě, kdy už ke škodám došlo.

Odpovědi na všechny tyto otázky bude přitom muset rizikový manažer formulovat v součinnosti s jinými odborníky. Jedná se o úlohy náročné a povinností teorie je usnadňovat jejich řešení stále dokonalejšími poznatky. Tato disertační práce má přispět k novým poznatkům v této oblasti.

1 CÍLE DISERTAČNÍ PRÁCE

Problematika rizik v podnikání, minimalizace příčin vzniku rizika či snížení nepříznivých důsledků rizika patří k nejvíce diskutovaným otázkám rizikového managementu podniku a pojišťovnictví. Zatímco v případě rizikového managementu jde o relativně nový znalostní obor, pojišťovnictví se již delší dobu vyvíjelo v praxi a následně, pod hospodářským tlakem, rozvíjelo též odpovídající teorii.

Přesto, že obě tyto disciplíny i obojí praktická realita spolu úzce souvisejí, je užitečné zdokonalit jejich vzájemné souvislosti a návaznosti. Toto zaměření je důležité právě v době, kdy se očekává větší pozornost věnovaná kvalifikovanému krytí rizik podnikatelských subjektů na jedné straně a na druhé straně rozvoj nabídky pojistných produktů a kombinovaných produktů s pojištěním spojených.

V rámci své disertační práce jsem se však mohla zabývat pouze částí problematiky rizikového managementu. Činnost risk managementu je založena velmi široce a není tedy v možnostech jedné disertační práce obsáhnout problematiku celou.

Celé řešení disertační práce počítá s vyústěním do dvou oblastí risk managementu. První z nich je oblast, která poskytuje kvalitativní a kvantitativní charakteristiky pravděpodobných důsledků rizik a druhá se zabývá způsoby překonávání rizik, resp. zvládání rizik či způsoby snižování rizik, přičemž jedním z možných a nejlepších způsobů je pojištění. Tyto oblasti risk managementu jsou spolu velmi úzce svázány, kvalitativní i kvantitativní výsledky jedné předurčují zadání druhé.

Z toho důvodu byly stanoveny cíle disertační práce následovně:

- zpracování přehledu dosavadních poznatků v oblasti risk managementu a pojištění rizik v podnikání;
- uvedení a charakterizování možnosti širšího pojistného krytí rizik v podnikání dle situace ve vyspělých tržních ekonomikách;
- sestavení metodiky simulačního hodnocení druhu a velikosti rizik podniku;
  - vytvoření nového specificky uspořádaného souboru rizikových faktorů podniku s přiřazením odpovídajících forem pojistného krytí;
  - ověření možnosti aplikovat logistickou S-křivku při simulaci vývoje rizikové situace;
  - uvedení a charakterizování nové možnosti dalšího propojení pojišťovacích a bankovních služeb.

2 METODY ZPRACOVÁNÍ DISERTAČNÍ PRÁCE

Za metodu je považován soustavný postup, který v dané oblasti vede k cíli. Jedná se o souhrn pojmů, nástrojů a pravidel, jež patří k základům každé vědy, popř. jiných činností.[45]. Metody jsou doplňovány technikami, jako převládající vnější způsoby činnosti (počítačová, dotazníková, apod.). [61]

Při výběru vhodných metod pro zpracování disertační práce bylo potřebné zvážit nejen druh informací, které je nutné získat, ale i pracnost, technické možnosti, vlastní možnosti a samozřejmě čas. Po prostudování základní literatury v oblasti risk managementu a pojišťování jsem získala první představy o výběru vhodných metod pro splnění cíle disertační práce.

Pro zpracování disertační práce jsou v první řadě použity metody založené na myšlenkovém postupu, mezi které patří analýza a syntéza, indukce a dedukce, abstrakce a konkretizace.

Analýza je v disertační práci použita jako metoda získání nových poznatků a také pro interpretaci těchto poznatků. Syntetický přístup je uplatněn při formulacích dílčích závěrů analýz a také konečného závěru disertační práce. Metodou dedukce jsou odvozeny z obecných zásad definování rizika představy, jež jsou konfrontovány se strukturou obvyklých výsledků užívaných metod rizikové analýzy. Induktivní metodou naopak jsou vytvářeny obecné závěry z jedinečných výsledků pozorování zkoumaných objektů. Abstrakcí jsou získány zcela podstatné závěry pro teorii, jak budou vyplývat z pozorování zkoumaných objektů. Abstrahované obecné poznatky jsou zpětně konfrontovány s dílčími dalšími poznatky z praxe a touto cestou bude ověřována správnost nalezených závěrů.

Jako specifická metoda je použita při zpracování disertační práce v kapitole 4 metoda simulace, která umožňuje pozorovat pravděpodobný vývoj daných objektů za určitých zkoumaných podmínek.

Simulační modely poskytují pro manažerské potřeby informace o pravděpodobných důsledcích alternativních rozhodnutí. Jejich sestavování vychází z logických úvah, které se týkají klíčových prvků zkoumaného problému. Simulační modely jsou velmi flexibilní a lze je použít pro řešení širokého spektra manažerských problémů. Simulační model představuje nejdokonalejší prognostický nástroj. [118]

Simulace je přístupem k získání informací o objektu bez experimentu na reálném objektu, který je nahrazen experimentem na modelu objektu. Simulaci lze tedy nejlépe definovat jako metodu výzkumu dynamických systémů, jejíž podstata spočívá v tom, že zkoumaný dynamický systém je nahrazen jeho modelem a s tímto modelem provádíme pokusy s cílem získat informaci o původním zkoumaném systému. Dynamický systém je v tomto kontextu chápán jako systém, jehož vlastnosti se mění v čase. Simulace je vhodná k výzkumu složitých systémů, a to zejména v těch případech, kdy se navzájem ovlivňují faktory několika oborů. Použití simulačních metod se preferuje i v situacích, kdy je nezbytné zkoumat více variant a zejména jejich časový průběh. [87]

Z výše uvedeného plyne, že v rámci disertační práce jsou použity metody kvantitativního i metody kvalitativního výzkumu. Ze čtyř základních technik kvantitativního výzkumu (přímé pozorování, rozhovor, dotazník, analýza dokumentů) bylo v rámci řešení disertační práce použito zejména techniky dotazníku a techniky analýzy dokumentů.

3 SOUČASNÝ STAV ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY

Jednotlivé okruhy problematiky risk managementu a pojišťovnictví lze najít rozpracované u mnoha domácích i zahraničních autorů, a to např. v lit. [17], [22], [25], [30], [42], [47], [79], [92], [105], [113]. Mým cílem bylo soustředit se na hledání vzájemné propojenosti těchto oblastí.

Pojem riziko pochází z arabského slova „risk“ a původně toto slovo označovalo jak nepříznivou, tak i příznivou událost v životě člověka. Později se jeho používání omezilo jen na nepříznivé události. Zpočátku se pojem riziko používal hlavně v oblasti pojištění, ale s rozvojem společnosti se rozšířil i do mnohých jiných vědních oborů. Toto chápání rizika najdeme u více autorů, například v lit. [17], [20], [33], [42], [49], [105], [112].

V první řadě je nutné odlišit pojmy nejistota a riziko, protože v praxi se mezi těmito pojmy nedělá příliš velký rozdíl. Podle autorů lit.[83] je nejistota charakterizována jako situace, kdy nedovedeme určit pravděpodobnost očekávané události, a proto výsledné stavy nelze popsat rozdělením pravděpodobnosti. Naopak riziko je u těchto autorů definováno jako situace, kdy určitý jev nastává s jistou pravděpodobností, resp. kdy kvantitativní rozsah určitého jevu podléhá jistému rozdělení pravděpodobností.

3.1 RIZIKA A JEJICH KLASIFIKACE

Mnoho autorů přináší řadu pohledů na klasifikaci rizik. Snažila jsem se je prostudovat, předvést a zhodnotit v celé šíři. Některé klasifikace se vzájemně podobají, ale přesto jsem je uvedla, a to vzhledem k názvosloví, které je velice nesourodé. Tato nesourodost může v praxi vést k omylům, nedorozuměním a nepříjemným následkům.

Z hlediska podnikatelského subjektu považuji za vhodné používat členění rizik na interní rizika a externí rizika, klasifikaci dle velikosti rizika a členění rizik dle jejich pojistitelnosti. Ostatní klasifikace považuji za méně významné.

Je nutné se ale zmínit o členění rizik na podnikatelská rizika a čistá rizika. Tato klasifikace se poměrně široce používá nejen podnikatelským řídicím aparátem, ale i komerčními pojišťovnami a dalšími organizacemi, které (například v souvislosti s úvěrováním) rizika posuzují. Pokud se však obě skupiny rizik posuzují příliš ostře, vede to v praxi k tomu, že:

- podnikatelská rizika monitorují ekonomické útvary ve spolupráci s obchodními, technickými a výrobními specialisty, s nimiž společně též přijímají preventivní nebo následná nápravná opatření;
- čistá rizika nebývají podniky podrobněji zkoumána, protože se předpokládá, že ochrana bude zajištěna komerční pojišťovnou, s níž většinou jedná pouze pracovník odpovídající za úhradu pojistného a otázka míry zabezpečení, širě krytí potenciálních škod se dostává na vedlejší kolej.

Práce s čistými riziky tak není součástí rizikového řízení jako celku. Na jedné straně se tím ne dosti komplexně posuzují výše a charakter škodných událostí a na straně druhé se tak nedoceňují možnosti pojistného krytí rizik běžně chápaných jako rizika podnikatelská.

Dalším důvodem, proč se zdůrazňuje rozdíl mezi skutečným rizikem a spekulativním rizikem, je, že skutečná rizika jsou obvykle pojistitelná, zatímco spekulativní rizika nikoli. Všeobecně je možné říci, že nelze pojistit ta rizika, jejichž výsledkem může být zisk. Spekulativní rizika podstupuje člověk dobrovolně, jelikož doufá, že dosáhne zisku.

3.2 RISK MANAGEMENT A JEHO FÁZE

Riziko správného rozhodnutí je nedílnou součástí většiny manažerských aktivit. Riziko je neoddelitelnou součástí podnikání, přičemž vzniká určité podnikatelské dilema. Podnik nemůže být dlouhodobě úspěšný, pokud není ochoten vzít na sebe určité riziko. Toto riziko však může na druhé straně být příčinou jeho podnikatelského neúspěchu.

Zejména v současné době se stále více prosazuje komplexnější přístup v řízení rizik. Neustálé přemýšlení o budoucnosti, o rizikových faktorech ovlivňující činnost podniku, o reakcích podniku na tyto faktory by mělo být nedílnou součástí řízení podniku, a významně se podílet na zabezpečování jeho podnikatelské prosperity resp. přežití v náročném konkurenčním a značně proměnlivém prostředí. V tomto duchu se zmiňuje více autorů v lit. [24], [31], [42].

S problematikou řízení rizika, jeho charakteristikou a postupy jeho práce se zabývá více autorů, z nichž je možné uvést Fotra, Vebera, Varcholovou, Chevaliera a Hirsche. V postupných fázích risk managementu se přikláním k názorům uvedených v lit. [106]. Autoři zde člení jednotlivé fáze na identifikaci rizikových faktorů a stanovení jejich významnosti, stanovení rizika firemních aktivit, resp. podnikatelských projektů, přípravu a realizaci opatření ke snížení rizika a operativní řízení rizika.

Důležitou stránkou risk managementu jsou způsoby finančního krytí případných škod. V rámci již zmíněného výzkumného úkolu¹ byla podnikům položena i otázka², jakým způsobem kryjí podniky svá rizika, přičemž jim byly nabídnuty možnosti jako samopojištění, vytvoření společných finančních zdrojů, dohoda o vzájemné pomoci s jiným podnikem, vytvoření kaptivní pojišťovny a pojištění v komerční pojišťovně.

3.3 POJIŠTĚNÍ RIZIK V PODNIKÁNÍ

Definovat pojištění se dodnes pokusilo mnoho pojistných teoretiků. Mezi definicemi jsou někde malé a někde velké rozdíly, které vyplynuly zejména z cíle pojištění v tržní ekonomice a v „příkazové ekonomice“.

---

¹ Institucionální výzkumný záměr CEZ: J22/98:265100017 „Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků“.

² Dotazník je uveden v příloze 1 disertační práce.

Na základě, v textu disertační práce uvedených, definic či charakteristik pojmu pojištění se přikláním k definici, kterou uvádí Chovan v lit. [43]. Domnívám se, že nejlépe vyhovuje tématickému zaměření mé disertační práce.

„Pojištění pomáhá řešit základní problémy, které mohou vzniknout v souvislosti s mimořádnou a neočekávanou událostí. Tím plní pojištění úlohu stabilizátoru ekonomické úrovně podnikatelských subjektů a životní úrovně obyvatelstva. V tomto ohledu má pojištění nezastupitelné místo v ekonomice podniků a v rodinných rozpočtech.“ [43]

Zájem o rozšíření sortimentu pojištění rizik podnikatelských subjektů neustále roste. Velice dynamicky se na českém pojistném trhu rozvíjí poměrně nová podnikatelská pojištění, mezi která patří například pojištění důsledků vyplývajících z přerušení provozu (tzv. šomážní pojištění), pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou vadným výrobkem, pojištění odpovědnosti za škodu ze znečištění životního prostředí, pojištění odpovědnosti za škodu manažerů, ředitelů a členů představenstev.

V internetových zdrojích [127] je popisován nový pojistný druh, který na českém pojistném trhu jistě najde v budoucnu své místo. Jedná se o pojištění pro případ komerční kriminality, který nabízí komerční pojišťovny, a to zejména na americkém a britském pojistném trhu. Podnikatelé v České republice mohou toto pojištění uzavřít díky mezinárodním pojišťovací makléřům.

4 ŘEŠENÍ A VÝSLEDKY DISERTAČNÍ PRÁCE

4.1 RIZIKOVÉ FAKTORY PŮSOBÍCÍ NA PODNIK A MOŽNOSTI JEJICH KRYTÍ POJIŠTĚNÍM

Z uvedených členění rizik vyplývá, že se do určité míry všechna zabývají riziky podnikatelských subjektů, respektive podnikatelské činnosti. V české republice se v současné době věnuje velká pozornost právě rizikům v podnikání, přičemž uplatňovaná terminologie je nesourodá.

Z hlediska podnikatelského subjektu považují členění rizik, resp. rizikových faktorů podniku na interní a externí za velmi výhodné, a to právě z důvodu rozlišení vnitřních a vnějších faktorů působících na podnik. Domnívám se však, že zejména rozčlenění interních rizikových faktorů do skupin dle lit. [31] na technické, ekonomické a socio-politické není dostačující. Vzhledem k podnikatelským subjektům jsou totiž ekonomické rizikové faktory důsledkem technických rizikových faktorů a sociálně-politických rizikových faktorů.

Právě kvůli těmto nepřesnostem jsem uvedla již zmíněné interní rizikové faktory upravila je a doplnila o další a současně rozčlenila do dvou základních skupin. První skupinu tvoří faktory rizik vznikající v invenci a vnitřních změnách podniku. Druhá skupina je tvořena faktory rizik efektivnosti činnosti podniku. Toto členění považuji za možné východisko, které by mohl podnik použít poté, co by si stanovil nejdůležitější rizika, jež se ho týkají. Rizikové faktory obou skupin jsou uvedeny ve schématu č. 4-1.

Externí rizika jsem ponechala v členění na technická, ekonomická a socio-politická a pouze jsem je doplnila o další rizikové faktory, což je uvedeno ve schématu č. 4-2.

Nevýhodu tohoto členění spatřuji v tom, že podniku tato klasifikace neříká nic o velikosti příslušných rizik. Proto považuji za nutné a současně velmi výhodné toto členění zkombinovat s klasifikací rizik podle jejich velikosti. Pro zjednodušení jsem doporučila, aby byla rizika rozčleněna pouze do tří skupin, a to na rizika malá, rizika střední a rizika velká.

Skupinu malých rizik charakterizují jako rizika s malou četností i závažností, při jejichž realizaci dochází v podniku k zanedbatelným ztrátám, které jsou hrazeny výhradně z vlastních zdrojů. Malá rizika by neměla fungování podniku v žádném případě omezit ani ohrozit. Střední rizika představují značné ztráty, jejichž úhradu již podnik nedokáže zvládnout vlastními prostředky. Tyto škody nutí podnik půjčit si kapitál na jejich překonání. Do skupiny velkých rizik pak řadím taková rizika, která jsou schopna fungování podniku ovlivnit natolik, že může dojít k dlouhodobému ohrožení hospodářského procesu.

Dále by bylo vhodné, aby se k tomuto členění přidala ještě klasifikace rizik z hlediska jejich pojistitelnosti, protože krytí rizik pojištěním je velmi vhodné.

V souvislosti s mnou navrženou klasifikací současně uvádím výsledky své analýzy vztahů mezi druhy rizikových faktorů a druhy pojištění, které nabízí komerční pojišťovny

působící na českém pojistném trhu. Výsledky jsou uvedeny ve schématech č. 4-1 a č. 4-2 (v disertační práci č. 4-3 a č. 4-4).

Pro zjednodušení a lepší přehled jsem ve schématech u jednotlivých rizikových faktorů uvedla pouze čísla příslušných pojistných produktů, a to tak, jak jsou tyto označeny v seznamu jednotlivých pojištění, které pro rok 2001 vydala Česká asociace pojišťoven (ČAP). Tento seznam pojistných produktů je v příloze 3 disertační práce. U každého pojištění je uvedeno, která komerční pojišťovna ho má ve své nabídce nebo ho připravuje. Součástí přílohy 3 je také seznam komerčních pojišťoven, které jsou členy ČAP.

Pokud ve schématech č. 4-1 a č. 4-2 není u některých rizikových faktorů uvedena žádná poznámka, pak pro jeho krytí není na českém pojistném trhu k dispozici žádný pojistný produkt. Podnikatelské subjekty tedy musí tato rizika krýt jiným způsobem.

Mezi rizikové faktory, jež u nás v současnosti nelze pokrýt pojištěním, patří také informační systémy. Lze pouze pojistit případné hmotné škody na hardwaru. Na zahraničních pojistných trzích je však možné tato rizika krýt pojištěním. Jedná se o pojištění pro případ komerční kriminalit.

Klasifikačně uspořádanou soustavu rizikových faktorů podniku považuji za pomůcku k výchozímu kroku analýzy, kterou má provádět rizikový management. Pomocí schématu č. 4-1 a č. 4-2 bude rizikový manager především kvalitativně určovat pravděpodobné faktory, které se týkají činnosti podniku.

Schéma č. 4-1: Interní rizikové faktory působící na podnik a možnosti jejich pojištění

	Základní faktory rizik	Pojistné produkty
Faktory rizik vznikající v invenci a vnitřních změnách podniku	Projekce, technická příprava výroby, schopnost připravovat inovace	
	Suroviny, materiál, kooperace	8.1; 9.4
	Energie	
	Stroje, zařízení a ostatní technické prostředky	4; 5; 6.1; 8.1.1; 8.1.3; 9.4; 10.1; 10.2; 10.3.3–10.3.15
	Zabezpečení budov a staveb	9.3; 10.3.1; 13.3
	Technologické postupy	
	Zabezpečení informační technologie, komunikační systémy	13.5; 13.6
	Výrobky a služby podniku	8.1; 13.4
	Dopady provozu zařízení na pracovníka a na životní prostředí	11; 13.20
	Faktory rizik účinnosti podniku	Profesní a kvalifikační struktura zaměstnanců a adekvátnost školení a vzdělávání, bezpečnost práce, úroveň vedení lidí
Dodržování etických kodexů, styk s veřejností		17
Komplexní inovace		4.3
Úroveň marketingu a tržeb		16.3.2; 16.3.4; 16.3.8; 16.3.9
Platební schopnost		14
Náklady		16.3.5
Efektivnost investic		14.10
Úroveň plánování		
Úroveň organizování		
Úroveň kontroly		

Zdroj: vlastní zpracování

Schéma č. 4-2: Externí rizikové faktory působící na podnik a možnosti jejich pojištění

	<i>Základní faktory rizik</i>	<i>Pojistné produkty</i>
Technické rizikové faktory	Vývoj nových produktů konkurentů	
	Vývoj nových technických prostředků	
	Vývoj nových materiálů	
Ekonomické rizikové faktory	Problémy s dodávkami od dodavatelů	
	Ekologická čistota vstupních zdrojů	
	Bezpečností situace	
	Živelné pohromy	9.3
	Hrozby konkurentů	
	Výše poptávky	
	Dodací podmínky	
	Solventnost partnerů	14; 16
	Vývozně dovozní politika a daňová politika	14
	Ekonomická stabilita státu	
Socio-politické rizikové faktory	Cenové změny výrobních činitelů	
	Úrokové míry	
	Směnné kurzy	
	Legislativa	
	Regulace zaměstnanosti	
	Kriminalita	
	Veřejné mínění a výsledky šetření a výzkumů nezávislých agentur	
	Mezinárodní stabilita státu	
	Ochranařská politika státu	

Zdroj: vlastní zpracování

4.2 MODELY FUNGOVÁNÍ PODNIKU V RIZIKOVÝCH SITUACÍCH

Vytváření a zejména ověřování navrhovaných pracovních postupů pro rizikový management vyžaduje pozorování vybraných objektů, tj. vybraných podniků. Musí být vhodně popsány a podobně musí být popsána i rizika, kterým podniky podléhají. Pokud bych postupovala způsobem obvyklým např. v pojišťovnictví, pracovala bych s velmi objemným spisem pro každý jednotlivý podnik. S takovým materiálem by se špatně pracovalo a pokusy o porovnání dvou nebo více podniků nebo jednoho podniku za několik různých situací a časových úseků by byly velmi obtížné.

Východiskem z tohoto problému jsou modely reálně existujících podniků, ve kterých jsou některé, pro daný problém nepodstatné vlastnosti (parametry) podniku zanedbány, takže zůstane omezený ale postačující obraz. Ten nesmí chování modelu výrazně zkreslit proti chování podniku popsaného do všech obvyklých detailů.

Modelově bylo třeba popsat i vliv rizikových situací na podnik. Pokud bylo zjednodušení správně zvoleno, choval se model v zásadě stejně jako skutečný podnik.

Modelem je možné postihnout i skupinu reálně existujících podniků, které mají podobné některé vlastnosti. Skupinové modely se svým chováním podobají kterémukoliv podniku ve skupině, ovšem v rámci určitých rozmezí parametrů.

V odborné literatuře [30], [42] se s modelováním při řešení problémů řízení podniků uvažuje. Popisované modely jsem však nepokládala za zcela vhodné pro cíle mé disertační práce a jako jeden z dílčích cílů jsem si stanovila konstrukci vlastní.

Výzkum pracovních postupů pro risk management vyžaduje pozorování vlivu rizikových situací vyvolaných rizikovými faktory do poměrně velkých detailů. Pokud bych se chtěla opírat jen o případy, jež se skutečně staly, dostala bych se do velkých nesnází, protože zdaleka ne všechny údaje o ekonomických potížích a škodách se dostanou k odborné veřejnosti.

Vliv rizikových faktorů na modelech jsem proto musela simulovat. Simulace je běžná experimentální metoda tam, kde není dost skutečných údajů. Zkoumaný objekt (model) se pod popsáním vlivem pozměňuje tak, jak by se s vysokou pravděpodobností měnil ve skutečnosti. Kritériem toho, zda byla simulace správně provedena, je porovnání simulovaného vývoje s nějakým známým případem alespoň v některých stránkách, podle některých parametrů.

Předběžné pokusy ukázaly, že následky škod a návrhy opatření nelze posuzovat jen pomocí statických charakteristik podniků a modelů. Nestačilo ani zkoumat pohledy v obou krajních polohách, tj. před rizikovým jevem a po jeho skutečném průběhu.

Nestačilo to proto, že jak škodní událost, tak také preventivní ochranné nebo ozdravné následné kroky často trvají jakousi dobu a že po celou tuto dobu se podnik, jeho schopnosti i nároky mění průběžně, nejen jediným skokem a ne vždy monotónně.

Pro zkoumání rizik, kde jde o potenciální a budoucí škodní události, je proto nutné se zabývat pravděpodobnou dynamikou vývoje podniku, resp. jako modelu, a to v rizikových a „postrizikových“ situacích.

Chtěla jsem, aby tato dynamika byla v mé práci popsána v souladu s pozorováním potenciálních i reálných škodních jevů natolik závažných, že charakter odpovídajícího vývoje byl pečlivě zaznamenán, vyhodnocen a matematicky vyjádřen.

Ke studiu takových zásadních událostí jsem s úspěchem použila představy logistického průběhu, tj. po S-křivce, a to jak ze samotného škodního vývoje, tak u chodu případných nápravných opatření.

Tuto interpretaci pokládám obecně za správnější, lépe odpovídající skutečnému životu než běžně uvažovaný (i když jednodušší) lineární průběh, a to i pro děje trvající jen několik měsíců. Přinejmenším vydává logistická konstrukce silnější varovný signál, jak doložily mé příslušné experimenty.

Přestože se modely ve svých vybraných „určujících“ parametrech vyvíjely plynule, zavedla jsem pro simulační experimenty scénáře diskontinuální, po jednotlivých krocích, jež jsou obvykle měsíční. Vedlo mne k tomu několik důvodů.

Především je vývoj v rizikové situaci výsledkem rušivého, případně až ničivého vlivu rizikového faktoru na jinak vyrovnaný vývoj ekonomického subjektu. Tento vývoj je endogenní a může být i proto s větším či menším úspěchem popsán matematickou funkcí založenou na časové závislosti. Vliv rizikového faktoru je však exogenní povahy a již z toho důvodu by jeho zohlednění v rovnici dynamiky podniku, resp. modelu vedlo k příliš složitým výrazům, zvláště uvážím-li pestrost možného souboru rizik, jak o nich hovořím v kapitole 3.

Kromě toho jsou i vnitřní souvislosti mezi hlavními charakteristikami ekonomiky podniku (sledujeme-li jen rozvahu a výsledovku ve zkráceném rozsahu) natolik různorodé, že soustava obecných vztahů popisujících následky daného vývoje „určující“ veličiny na veličiny ostatní by byla obsáhlá a složitá. Praktičtější je proto i v endogenním vývoji průběh „řídícího“ parametru, a k určitým okamžikům (nejlépe ke konci měsíce) sestavit ekonomický obraz podniku metodami controllingu nebo manažerského účetnictví³, která si klade za cíl poskytovat informace umožňující zhodnocovat různé varianty budoucího rozvoje podniku. Podobně je to účelné i v simulaci rizikových událostí.

Tím nemá být řečeno, že by rizikový inženýr měl být odborníkem v manažerském účetnictví. Měl by však být schopen vznik takové specializace v podniku iniciovat, zadávat jí úkoly a být schopen používat její informační výstupy.

Simulační pokusy v modelech mi pomohly formulovat zásady, jak má postupovat rizikový management, má-li

- stanovit kvantitativní důsledky rizikových situací (vzniklých pod vlivem již známých hlavních rizikových faktorů);
- iniciovat projekty opatření snižujících potenciální škody;
- zhodnotit účinnost těchto opatření;

---

³ KRÁL, B. Manažerské účetnictví. *Daňový a účetní poradce podnikatele* 9/2000. Ostrava: 2000. s. 61 - 71

- koordinovat úsilí jiných odborných složek podnikového managementu v případě, že k rizikové situaci již došlo a podnik na ni podle vypracovaných projektů reaguje.

K tomu účelu rizikový management zvolí postup charakterizovaný dílčími kroky založenými na určitých principech, a to:

Krok 1: Analyzovat významnost rizikových faktorů podniku

Vychází se ze souboru rizikových faktorů uvedených na schématech č. 4-1 a 4-2. Pomocí metod jako jsou strukturované pohovory, kontrolní seznamy, kauzální analýza, kognitivní mapování či analýza citlivosti se hledají pravděpodobně nejpůsobivější rizikové faktory. Pokud existují dostatečně podrobné informace z uplynulých let ve vlastním podniku nebo u podniků odvětvově příbuzných, je výhodné zpracovat data statisticky.

Hodnocení musí být přinejmenším kvalitativní (uvažovat nebo neuvažovat příslušný rizikový faktor) a pokud možno semikvantitativní (účinnost malá, střední, velká).

Výběr rizikových faktorů je základem scénáře sledu rizikových situací a měl by být použit též při zkoumání citlivosti modelu fungování podniku.

Krok 2: Sestavit model fungování podniku

Obecně by sice mohlo být možné pracovat s širokou datovou základnou získanou ze všech odborných útvarů řízení. Taková báze by však pro jediné místo byla nepřehledná, a proto těžko použitelná. Sestavení modelu je proto nutné.

Model musí vystihovat podstatné rysy fungování podniku. Toto fungování je u běžných podniků v podstatě ekonomické povahy. Mohlo by proto být popsáno veličinami vedenými z účetnictví a uspořádanými do rozvahy a výsledovky. Důležité hledisko, zde v každém případě, bude uplatnění skutečně finančního, nikoliv daňového účetnictví, případně účetnictví upraveného speciálně pro risk management.

Pro lepší přehlednost a také pro potřeby signální a simulační je však účelné konstruovat model na základě koncentrovaného výrazu. K tomu se hodí především vztahy pro komplexní ukazatele α_1 a α_2 definované v mé práci. Druhý ukazatel je citlivější na projevy rizikových situací.

Ukazatel α_3 dává výsledky podobné jako α_1 a je omezeněji použitelný. Považuji jej tedy za doplňkový.

Oba doporučené komplexní ukazatele jsou v mé práci určeny čtyřmi dílčími ukazateli „účelovosti“ U1, U2, U3 a U4. Tyto vztahy v uspořádaném souboru dostatečně specificky charakterizují důležité stránky fungování podniku, s výjimkou stránek souvisejících s kapitálovým trhem (tomu jsem se nevěnovala).

V tabulce č. 4-1 jsou přehledně uvedeny komplexní ukazatele „účelovosti“ podniku a dílčí ukazatele „účelovosti“ podniku, kde

- A jsou aktiva celkem (Kč), Z je zisk, tj. hospodářský výsledek před zdaněním (Kč), NÚ jsou nákladové úroky (Kč), EBIT je zisk před nákladovými úroky a daněmi (Kč), provozní CF je provozní cash flow (Kč), T jsou tržby, Kz je základní kapitál

(Kč), Av jsou vlastní akcie (Kč), Fk jsou kapitálové fondy (Kč), Fz jsou fondy tvořené ze zisku (Kč), Nz je hospodářský výsledek minulých období (Kč), K je celková pasiva (Kč), Kv je vlastní kapitál (Kč), D jsou dluhy (Kč), PPP jsou pohotové peněžní prostředky (Kč).

Tabulka č. 4-1: Přehled ukazatelů „účelovosti“ podniku

Skupina ukazatelů	Ukazatel
Komplexní ukazatele „účelovosti“ podniku	$\alpha 1 = U1 + U2 + U3 + U4$
	$\alpha 2 = U1 \cdot U2 \cdot U3 \cdot U4$
	$\alpha 3 = \sqrt{U1^2 + U2^2 + U3^2 + U4^2}$
Dílčí ukazatele „účelovosti“ podniku	$U1 = \frac{Z + N\dot{U}}{A} = \frac{EBIT}{A}$
	$U2 = \frac{\text{provozníCF}}{T}$
	$U3 = \frac{Kz + Av + Fk + Fz + Nz + Z}{K} = \frac{Kv}{K}$
	$U4 = \frac{\text{provozníCF}}{D - PPP}$

Krok 3: Zjistit míru stability podniku

Rizikové situace lze rozpoznat a řídit pouze tehdy, je-li známo, jaká je míra stability (respektive nestability, kolísavosti) podnikového vývoje.

Míru stability je možné vyjádřit jako průměrnou odchylku komplexního ukazatele. Tu lze zjistit analýzou několikaletého vývoje, a to včetně vývoje v průběhu jednotlivých let, aby mohly být konstatovány případné pravidelné sezónní jevy.

Ve vyrovnaných podmínkách (v tzv. fázi stabilizace) mohou hodnoty na součtu založeného ukazatele, jako je $\alpha 1$, kolísat v rozmezí několika procent. V současné české ekonomice je rozptyl často větší. U příliš rozkolísaného vývoje podniku je neskonné nastupující rizikovou situaci identifikovat. Úlohou rizikového manažera by v takových případech mělo být uvádění podniku do vyrovnanější polohy.

Zjištění míry stability podniku je důležité pro signalizaci případného nástupu rizikové situace. Nalezení podstatně vyšší odchylky než průměrné (v práci jsem uvažovala nejméně asi trojnásobek u komplexního ukazatele $\alpha 1$) zakládá podezření na objevující se rizikový vývoj. Rozbor toho, jako velký násobek odchylky se má takto uvažovat, je možné založit na simulacích rizikových jevů.

Krok 4: Sestavit scénáře sledu rizikových situací na modelech

Scénáře je třeba sestavit pro každý významný rizikový faktor zjištěný v první fázi risk managementu, kde by mělo být též řečeno jakými jevy se tento faktor může prosazovat. Pomocí alespoň semikvantitativního ohodnocení pak lze stanovit hodnoty tzv. určujících parametrů rizikové situace. Hodnoty jsou obsahem zadání scénáře.

Kvantifikaci těchto hodnot, pokud je to možné, je vhodné provést pomocí logistické funkce, v krátkých úsecích a při nevelkých změnách také pomocí lineární rovnice. To obojí umožní projektovat rizikový vývoj na dostatečnou dobu dopředu.

Zadání scénářů pro škodní, případně pojistné události, se založí na PML⁴.

Hodnoty navazujících parametrů se určují na základě znalostí technických a ekonomických (příp. i dalších) souvislostí. Rizikový management tu iniciuje a koordinuje součinnost s ostatními útvary. Metodologickým jádrem se může stát tzv. manažerské účetnictví nebo controlling. Tak se získá obraz (scénář) diskontinuálního vývoje modelu.

Ze scénářů je mj. patrné, od jaké změny hodnot komplexního, případně dílčího parametru lze uvažovat signál nastupující rizikové situace.

Scénáře musí obsahovat i projektovaná minimalizační a regenerační opatření a jejich účinky na model, pokud možno až do okamžiku opětného návratu do předrizikové situace. Pokud se opatření prosazuje v průběhu alespoň několikaměsíčního období, použije se k simulaci logistická, případně v krátkém období lineární funkce.

Součástí opatření všude, kde je to možné, bude i pojištění. Případná variantní opatření budou ve scénáři vzájemně porovnána. Doplněk scénáře může být (kde je to účelné) věnován zásadám součinnosti podnikových složek při rizikovém řízení.

Ve scénářích se osvědčila zásada rozlišování parametrů modelu na určující a odvozené. To napomáhá i zásadní orientaci projektovaných regeneračních opatření.

Výpočty odvozených parametrů, na rozdíl od stanovení určujících, jsem ve scénářích sice prováděla, ale systematicky jsem se příslušným metodám nevěnovala. Bylo by užitečné se jimi zabývat později.

Scénář zahrnující náhlu škodní událost nemůže neobsahovat i pojištění jako jednu z možných variant krytí škody. Pro porovnání této formy s ostatními (hlavně úvěrem) je výhodné znát i očekávanou frekvenci příslušného typu událostí. Způsob, jak k nim dojít, nebyl v cílech mé práce, není však vyloučené získat orientační data z teorie pojišťování.

Při zamyšlení se nad výsledky jsem dospěla k názoru, že by bylo vhodné část pojistného klientů, které spravuje komerční pojišťovna a nevyplácí je ve formě pojistných náhrad v určitém časovém období, použít pro zlevnění úvěrů. Tento úvěr by mohl podnikatel získat v komerční bance, pokud však měl v určitém časovém období bezeškodní průběh.

---

⁴ PML (maximální pravděpodobná škoda) je maximální škoda, která může vzniknout událostí. Určuje se sečtením hodnot celého majetku, jež může být poškozen a možných následných škod. V pojištění obvykle představuje pojistnou hodnotu. [44]

5 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ DISERTAČNÍ PRÁCE A ZHODNOCENÍ PŘÍNOSŮ PRO TEORII A PRAXI

V této kapitole uvedu stručně shrnutí a zhodnocení výsledků mé disertační práce. V úvodu disertační práce bylo naformulováno více cílů, které tato práce má splnit. Uvedu je ve sledu odpovídajícím textu disertační práce a budu postupovat následujícím způsobem:

- zrekapituluji cíle disertační práce;
- stručně shrnu výsledky své disertační práce, které vedou k naplnění tohoto cíle a uvedu, která část práce je obsahuje;
- zhodnotím a uvedu přínos těchto výsledků pro teorii a praxi.

Cíl: Zpracování přehledu dosavadních poznatků v oblasti risk managementu a pojištění rizik v podnikání.

Ve své disertační práci jsem v rámci zpracování současného stavu teoretických přístupů ke zkoumané problematice v kapitole 3 zpracovala poznatky z literárních a jiných pramenů citovaných v kapitole 6 a vzájemně je konfrontovala. Konstatovala jsem některé nedostatky v názvosloví používaném v teorii risk managementu a pojišťovnictví. Současná užívaná terminologie v této oblasti je nesourodá, a to hlavně při klasifikaci rizik v podnikání.

Výstupem z mé disertační práce je ucelený přehled poznatků risk managementu a pojišťování. Je nutným východiskem mé disertační práce i jakékoli tvůrčí činnosti v daných oborech. Tento ucelený přehled je možné využít v pedagogickém procesu, a to hlavně v předmětech pojišťovnictví a krizový management.

V podnikatelské sféře jsou sumarizované poznatky přínosné pro pochopení vzájemných vazeb a souvislostí jednotlivých dílčích poznatků.

Cíl: Uvedení a charakterizování možnosti širšího pojistného krytí rizik v podnikání dle situace ve vyspělých tržních ekonomikách.

V disertační práci v kapitole 3 jsem kromě u nás známých uvedla pojistné produkty nabízené na zahraničních pojistných trzích, dosud nepublikované a nenabízené komerčními pojišťovnami v České republice. Jedná se zejména o pojištění pro případ komerční kriminality.

Nabídka pojištění tohoto typu může v budoucnosti obohatit rozsah nabízených pojistných produktů komerčními pojišťovnami v České republice. Ve výuce je důležité s těmito pojištěními seznamovat studenty již v současnosti, aby byli připraveni na vývoj, který může na českém pojistném trhu nastat v relativně krátké době.

Cíl: Vytvoření nového specificky uspořádaného souboru rizikových faktorů podniku s přiřazením odpovídajících forem pojistného krytí.

Ve své disertační práci v kapitole 4 jsem vytvořila soubor rizikových faktorů uspořádaný do základních skupin rozlišených na interní a externí a podrobněji na další podskupiny. K těmto rizikovým faktorům podniku jsem přiřadila v České republice běžně nabízené pojistné produkty. Soubor je pomůckou pro stanovení hlavních scénářů uplatnění rizik v podniku.

Soubor rizikových faktorů podniku může být využit především v praxi k analýze hlavních rizik podniku a jejich krytí pojištěním a v tomto smyslu je součástí metodiky práce risk managementu, jak ji navrhuji. Tento návrh se může stát také východiskem další tvůrčí práce v metodologii risk managementu a pojišťování. Bude také užitečný ve výuce předmětů pojišťovnictví a krizový management.

Cíl: Sestavení metodiky simulačního hodnocení druhu a velikosti rizik podniku.

Tento cíl jsem považovala za stěžejní. Metodická doporučení jsem zpracovala v kapitole 4 v návaznosti na poznatky uvedené v předcházejících kapitolách. Tato doporučení jsem formulovala do těchto kroků:

Krok 1 : Analýza významnosti rizikových faktorů.

Krok 2 : Sestavení modelu fungování podniku.

Krok 3 : Zjištění míry stability podniku.

Krok 4 : Sestavení scénářů sledu rizikových situací a jejich zhodnocení.

Každý krok je v disertační práci předveden na případu modelového podniku a je popsán co do úkonů a metod, a to včetně matematického aparátu, pokud nejde o zcela běžné operace.

Krok 1 je realizací předcházejícího cíle. Vede k výběru hlavních rizikových faktorů podniku definovaných kvalitativně a alespoň semikvantitativně.

Metodika v kroku 2 je popsána soustavou čtyř základních ukazatelů a alternativně dvou ukazatelů komplexních, určujících „účelovost“ podniku. Hodnotově je lze vyjádřit pomocí údajů z rozvahy a výkazu zisků a ztrát.

V kroku 3 doporučuji zjistit průměrnou velikost odchylek ukazatelů z kroku 2, a to případně i s ohledem na možné sezónní výkyvy.

Krok 4 podle mého doporučení spočívá v tom, že modelově zobrazený podnik je ve sledu situací vystaven působení vybraných hlavních rizikových faktorů. Toto působení je specifikováno v samostatně vypracovaných scénářích. Ty zahrnují i předpoklad tzv. určujícího činitele „účelovosti“, který určuje vývoj činitelů ostatních. Souvislosti mezi činiteli jsou založeny na běžně používaných znalostech ekonomiky podniku. Závěr kroku 4 spočívá ve zhodnocení změn v „účelovosti“ podniku rizikových situacích, vybraných jako nejpůsobivější. Zhodnocení změn vede až ke stanovení možné velikosti odchylky ekonomických ukazatelů od vyrovnaného, stabilizovaného stavu (popř. ke stanovení možné škody) a k určení, případně vzájemnému porovnání způsobů krytí hodnocených rizik.

Naplnění tohoto cíle je přínosem pro teorii risk managementu a pojišťování. Představuje spojení i s dalšími vědními disciplínami, a to s finanční analýzou, controllingem a matematickou analýzou. Uvedené výsledky se mohou stát východiskem další tvůrčí práce.

Přínos vypracované metodiky by se měl projevit zejména v podnikové praxi, a to v systematickém postupu při přípravě rozhodnutí o finančním a jiném krytí rizik podnikatelského subjektu. Použití navržené metodiky tak může vnést systém do dosavadního více či méně intuitivního rozhodování o dané problematice.

Ve výuce lze tuto metodiku použít v předmětu krizový management i pojišťovnictví, a to v přednáškách, v případových studiích a také při samostatných pracích.

Cíl: Ověření možnosti aplikovat logistickou S-křivku při simulaci vývoje rizikové situace.

V případech postupného vývoje rizikové situace a odpovídající rekonvalescence jsem použila matematické vztahy pro logistickou S-křivku, protože ta odpovídá přirozenému vývoji jevů a byla pro předvídání podobného vývoje použita. V simulačních pokusech jsem si ověřila, že aplikace příslušné rovnice nečiní zvláštní potíže, a že lépe upozorňuje na progresi nebezpečného vývoje. (viz. kapitola 4)

Naplnění tohoto cíle je přínosem rozšiřujícím vědní základ risk managementu a pojišťovnictví. Jako součást metodiky ji lze doporučit pro praxi risk managementu. Je použitelná ve výuce ve cvičeních, samostatných pracích a případových studiích, jak v předmětu krizový management, tak i v pojišťovnictví.

Cíl: Uvedení a charakterizování nové možnosti dalšího propojení pojišťovacích a bankovních služeb.

V rámci simulací s modely byla v kapitole 4 doporučena cesta, jak bankovními službami zvýhodnit pojištěné klienty s bezeškodním průběhem během určitého období.

Pro tvůrčí práci může být navrhovaná filozofie respektive záměr propojení bankovních služeb a pojišťovacích služeb východiskem pro interdisciplinární práce v oborech risk managementu, pojišťovnictví, bankovníctví a financování. Pro praxi jde o námět zcela nový, který by velmi pravděpodobně byl atraktivní pro většinu podniků. Ve výuce je možné námět využít k případovým studiím a samostatným pracím.

Souhrnné zhodnocení disertační práce

Předložená disertační práce má široký záběr a snaží se o podchycení všech podstatných aspektů souvisejících s problematikou risk managementu a pojišťování. Věřím, že splněním všech stanovených cílů disertační práce se mi podařilo přispět ke zlepšení stavu řešené problematiky, a to zejména sestavením metodiky simulačního hodnocení druhu a velikosti rizik a návrhem možnosti propojení bankovních a pojišťovacích služeb.

Předložená práce se může stát východiskem dalších vědeckých prací. Široký prostor vidím hlavně v oblasti propojení bankovních a pojišťovacích služeb a v oblasti scénářů rizikových situací podniku.

6 LITERATURA

- [1] BARTOŠÍKOVÁ, M. Ke vztahu obchodněprávní a trestní odpovědnosti statutárních orgánů a členů statutárních orgánů. *Pojistné rozpravy*. 1999, č. 5, s. 104-114. ISSN 0862-6162.
- [2] BLAND, D. *Pojištění: Principy a praxe*. 1. vyd. Praha: Česká asociace pojišťoven, 1997. 134 s.
- [3] BRUGGER, W. *Filosofický slovník*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1994. 640 s. ISBN 80-206-0409-X.
- [4] CIPRA, T. *Pojistná matematika. Teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: EKOPRESS, 1999. 398 s. ISBN 80-86119-17-3.
- [5] CIPRA, T. *Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou*. 1. vyd. Praha: HZ Praha, 1995. 320 s. ISBN 80-210-1236-6.
- [6] COFFIN, B. Split – Second Headaches. *Best's Review*, January 1997, vol. 97, p. 92-94. ISSN 0161-7745.
- [7] COSTNER, J. H. Clauses Can Interrupt Coverage. *Business Insurance*, October 1996, vol. 30, p. 23-24. ISSN 0007-6864.
- [8] ČAPKOVÁ, D. The Analysis of Insurance Coverage of Machine Industry and Electrical Engeneering Companies. In.: *Business and Economic Development in Central and Eastern Europe - Implications for Economic Integration into Wider Europe*. Brno, VUT, Fakulta podnikatelská, 7. – 9. 9. 2000.
- [9] ČAPKOVÁ, D. *Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků*. Pojišťovnictví. 1. Průběžná zpráva o řešení institucionálního výzkumného záměru. Brno, VUT – Fakulta podnikatelská, duben 2000.
- [10] ČAPKOVÁ, D. *Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků*. Pojišťovnictví. 2. Průběžná zpráva o řešení institucionálního výzkumného záměru. Brno, VUT – Fakulta podnikatelská, září 2000.
- [11] ČAPKOVÁ D. Podnikatelská rizika a jejich finanční krytí. In.: *Súčasný trendy v manažmente*. Fakulta managementu UK v Bratislave. 14. – 15. 10. 1999. s. II52 – II56. ISBN 80-968125-8-0.
- [12] ČAPKOVÁ D. The Economics of Insurance Business. In.: *Business and Economic Development in Central and Eastern Europe - Implications for Economic Integration into Wider Europe*. Torun, Uniwersitet Mikolajja Kopernika, 6. – 8. 9. 1999. s. 375-382. ISBN 83-231-1107-3.
- [13] ČAPKOVÁ D. Podnikatelská rizika a jejich finanční krytí. In.: *Odborná konference k aktuálním otázkám rozvoje české ekonomiky a univerzitního ekonomického vzdělávání - 1. díl*. Provozně ekonomická fakulta MZLU v Brně, 15. – 16. 9. 1999. s. 20-22. ISBN 80-85615-86-X.
- [14] ČAPKOVÁ, D. *Jak pojistit firmu?* 1. vyd. Praha: Computer Press, 2000. 112 s. ISBN 80-7226-337-4.
- [15] ČAPKOVÁ D., KONEČNÝ, M., REŽŇÁKOVÁ, M. *Umíte hospodařit se svými penězi ve firmě?* 1. vyd. Brno: VUT – FP, 1999. 118 s. ISBN 80-214-1293-3.
- [16] ČEJKOVÁ, V. *Pojistný trh*. 1. vyd. Brno: MU Brno, 2000. 112 s. ISBN 80-210-2495-X.
- [17] ČEJKOVÁ, V. a kol. *Pojištění pro podnikatele*. 1. vyd. Břeclav: Moraviapress Břeclav, 1998. 212 s. ISBN 80-86181-13-8.
- [18] ČEJKOVÁ, V. a kol. *Pojišťovnictví – praktikum*. 1. vyd. Brno: MU, 1996. 206 s. ISBN 80-210-1448-2.
- [19] ČEJKOVÁ, V., ŠEDOVIÁ, J., ČAPKOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: MU Brno, 2001. 177 s. ISBN 80-210-2574-8.
- [20] ČEJKOVÁ, V., ŠEDOVIÁ, J., ČAPKOVÁ, D. *Základy pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: VUT-FP Brno, 1997. 145 s. ISBN 80-214-0968-1.

- [21] ČEJKOVÁ, V., ŠEDO VÁ, J., MARTINOVIČOVÁ, D. *Základy pojišťovnictví*. 2. zcela přeprac. vyd. Brno: VUT-FP Brno, 2001. 159 s. ISBN 80-214-1886-9.
- [22] DAŇHEL, J. Kapitoly z pojistné teorie III. *Pojistné rozpravy*. 1998, č. 3, s. 80-85. ISSN 0862-6162.
- [23] DAŇHEL, J. Kapitoly z pojistné teorie VI. *Pojistné rozpravy*. 1999, č. 7, s. 5-11. ISSN 0862-6162.
- [24] DĚDINA, J., FOTR, J. *Manažerské rozhodování*. 1. vyd. Praha: EKOPRESS, 1997. 212 s. ISBN 80-901991-7-8.
- [25] DUCHÁČKOVÁ, E. *Pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: VŠE, 1997. 138 s. ISBN 80-7079-092X.
- [26] EDINGTON, R. F. Understanding Business Interruption Coverage. *Risk Management*, April 1999, vol. 46, p. 61-66. ISSN 0035-5593.
- [27] ESTERS, S. D. Ohio Cas. Creates Restaurant Shutdown Ins. *National Underwriter*, May 1997, vol. 101, p. 81. ISSN 1042-6841.
- [28] FENELLE, CH. Confronting the Growing Concern: The Risk of Undervaluation. *Risk Management*, September 1996, vol. 43, p. 80. ISSN 0035-5593.
- [29] FENELLE, CH. Negotiating Your Recovery. *Risk Management*, February 1997, vol. 44, p. 64. ISSN 0035-5593.
- [30] FOTR, J. *Jak hodnotit a snižovat podnikatelské riziko*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 1992. 105 s. ISBN 80-85603-06-3.
- [31] FOTR, J., DĚDINA, J., HRŮZOVÁ, H. *Manažerské rozhodování*. 2. uprav. a rozšíř. vyd. Praha: EKOPRESS, 2000. 231 s. ISBN 80-86119-20-3.
- [32] FRÝBERT, B. a KOL. *Jak transformovat podnik?* Ostrava: MONTANEX, 1995. 79 s. ISBN 80-85780-25-9.
- [33] GEBHARDT, K. A. Managing Business interruption. *Best's Review*, August 1998, vol. 99, p. 87. ISSN 0161-7745.
- [34] GODDARD, S. Risk Exec Seeks New Look at Business Interruption. *Business Insurance*, July 1996, vol. 30, p. 105-107. ISSN 0007-6864.
- [35] GREENWALD, J. High-Tech firms Face Higher BI Risk. *Business Insurance*, July 1996, vol. 30, p. 2, 22. ISSN 0007-6864.
- [36] HÁJEK, L. Krizový komunikační management. *Moderní řízení*. 1996, č. 2, s. 31-33. ISSN 0026-8720.
- [37] HEBÁK, P. *Pravděpodobnostní rozhodování v ekonomických situacích*. 1. vyd. Praha: VŠE, 1998. 100 s. ISBN 80-7079-429-1.
- [38] HEBÁK, P. *Rozhodování podnikatelů při riziku a nejistotě*. 1. vyd. Praha: VŠE, 1997. 94 s. ISBN 80-7079-111-X.
- [39] HINDLS, R., SEGER, J. *Statistické metody v tržním hospodářství*. 1. vyd. Praha: VICTORIA PUBLISHING, 1995. 94 s. ISBN 80-7187-058-7.
- [40] HORVÁTH, P., REICHMANN, T. *Vahlens Großes Controllinglexikon*. München: Beck; München: Vahlen, 1993. 682 s. ISBN 3-8006-1416-2.
- [41] HUBERT, M. K. World Resources of Fossil Organic Raw Materials. In.: *Resources of Organic Matter for the Future*, L.E. St-Pierre, Mc Gill University, Toronto 1978. ISBN 0-919868-06-1.
- [42] CHEVALIER, A., HIRSCH, G. *Rizika podnikání*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1994. 137 s. ISBN 80-85865-05-X.
- [43] CHO VAN, P. *Poistná ekonomika I. Ekonomika poistenia*. 1. vyd. Brno: ESF MU, 1996. 165 s. ISBN 80-210-1447-4.
- [44] CHO VAN, P., ČEJKOVÁ, V. *Malá encyklopédia poistenia a poisťovníctva s cudzojazyčnými ekvivalentmi*. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1995. 352 s. ISBN 80-85323-84-2.
- [45] JAFFE, A.I. Don't Drop the Ball on Business Interruption. *National Underwriter*, November 1996,

- vol. 100, p. 25. ISSN 1042-6841.
- [46] JEŽDÍK, J. Přesun rizik ze státu na fyzické a právnické osoby. *Pojistný obzor*. roč. 70, 1993, č. 3. ISSN 0032-2393.
- [47] JÍLEK, J. *Finanční rizika*. 1. vyd. Praha, GRADA Publishing, 2000. 640 s. ISBN 80-7169-579-3.
- [48] JÍLKOVÁ, J., ŠTĚPÁNEK, Z. Enviromentální pojištění. *Pojistné rozpravy*. 1999, č. 5, s. 75-85. ISSN 0862-6162.
- [49] KAFKOVÁ, E., KYSELOVÁ, V., PIDANY, J. *Poistovníctvo*. 1.vyd. Košice: Royal Unicorn, s.r.o., 1999. 245 s. ISBN 80-968128-1-5.
- [50] KARFÍKOVÁ, M., PŘIKRYL, V., ČECHOVÁ, J. *Základy pojišťovacího práva*. 1. vyd. Praha: ORAC, 2001. 301 s. ISBN 80-86199-27-4.
- [51] KIELMAS, M. Ski Lift Accident May Spur Claims. *Business Insurance*, February 1998, vol. 32, p. 17. ISSN 0007-6864.
- [52] KLAPAL, J. Bankopojištění jako hrozba nebo příležitost. *Bankovníctví*. roč. VIII, 2000, č. 7. S. 20-22. ISSN 1212-4273.
- [53] KLVAČOVÁ, E. Pojištění v čase minulém, současném i budoucím. *Ekonom*. 1997, roč. 41, č. 29, s. 11-13. ISSN 1210-0714.
- [54] KOHOUT, P. *Peníze, výnosy a rizika. Příručka investiční strategie*. 1. vyd. Praha: EKOPRESS, 1998. 190 s. ISBN 80-86119-06-8.
- [55] KOLEKTIV AUTORŮ. *Česká pojišťovna, záruka Vaší jistoty*. Praha: Česká pojišťovna, 1994.
- [56] KOLEKTIV AUTORŮ. *Slovník bankovníctví, pojišťovníctví a kapitálových trhů*. 1. vyd. Praha: Public History, 1998. 328 s. ISBN 80-902193-2-2.
- [57] KOLEKTIV AUTORŮ. *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích*. 1. vyd. Zlín: Nakladatelský dům OP, 1997. ISBN 80-85841-17-7.
- [58] KOLEKTIV AUTORŮ. *Vybrané kapitoly z pojišťovníctví*. 1. vyd. Praha: Česká asociace pojišťoven, 1996. 176 s.
- [59] KONEČNÝ, M. *Podniková ekonomika*. 2. přepracované vyd. Brno: VUT-FP Brno, 1999. 252 s. ISBN 80-214-1404-9.
- [60] KONEČNÝ, M., REŽŇÁKOVÁ, M. *Controlling*. 2.vyd. Brno: VUT-FP Brno, 2000. 121 s. ISBN 80-214-1535-5.
- [61] KONEČNÝ, M. *Metodologie vědy a výzkumu*. 1. vyd. Brno: VUT-FP, 1993.
- [62] Konvenční pojištění už nestačí. *Moderní řízení*. 1998, č. 12, s. XIII-XIV. ISSN 0026-8720.
- [63] KORAUŠ, A. *Marketing v bankovníctve a pois'tovníctve*. 1. vyd. Bratislava: SPRINT, 2000. 297 s. ISBN 80-88848-52-0.
- [64] KRÁL, B. Manažerské účetnictví. *Daňový a účetní poradce podnikatele 9/2000*. Ostrava: Informační centrum podnikatelů, 2000. ISSN 1211-2305. s. 61 – 71
- [65] Manažerské (ne)dovednosti pro řízení krize. *Moderní řízení*. 1999, č. 12, s. XII-XIII. ISSN 0026-8720.
- [66] MARTINOVIČOVÁ, D. The Problems of Risk Assessment in Enterprising in Relation to Insurance. In.: *Business and Economic Development in Central and Eastern Europe - Implications for Economic Integration into Wider Europe*. Brno, VUT, Fakulta podnikatelská, 7. – 8. 9. 2001. s. 354-360. ISBN 80-86510-05-0
- [67] MARTINOVIČOVÁ, D. Potential Risks in the Field of Informatics and the Options of Their Insurance. In.: *Small and Medium Firm Management with Computer Support*. Brno, VUT, Fakulta

- podnikatelská, 21.9.2001. s. 64-70. ISBN 80-86510-11-5
- [68] MARTINOVIČOVÁ, D. Problems of Insurance of Export Credit Risks in the Czech Republic. In.: *States and Markets: Forging Partnerships for Sustainable Development*. Bratislava, Univerzita Komenského, Fakulta managementu, 7. – 10. 11. 2001. (bude se konat)
- [69] MARTINOVIČOVÁ, D. Ke klasifikaci rizik v podnikání ve vztahu k pojištění. In.: *Transformácia poisťovníctva v procese prípravy Slovenskej republiky a Českej republiky na vstup do Európskej únie*. Bratislava, Ekonomická univerzita, Národohospodárska fakulta, 11. – 12. 10. 2001.
- [70] MARTINOVIČOVÁ, D. Pojišťovnictví. *Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků*. 3. Průběžná zpráva o řešení institucionálního výzkumného záměru. Brno, VUT – Fakulta podnikatelská, červen 2001.
- [71] MCLEOD, D. Continuity Plans Ensure Disaster Recovery. *Business Insurance*, April 1999, vol. 33, p. 31. ISSN 0007-6864.
- [72] MCLEOD, D. Policyholders Can Face Pitfalls with Business Interruption Claims. *Business Insurance*, April 1997, vol. 31, p. 16. ISSN 0007-6864.
- [73] MESRŠMÍD, J. Finanční služby a pojišťovnictví. *Bankovníctví*. roč. VIII, 2000, č. 7. s. 17-18. ISSN 1212-4273.
- [74] MIKUŠOVÁ, M. Ekonomická krize firmy (Aplikace modelu). *Moderní řízení*. 1997, č. 3, s. 27-31. ISSN 0026-8720.
- [75] MIKUŠOVÁ, M. Krizové řízení a organizační kultura firmy. *Moderní řízení*. 1997, č. 10, s. 35-38. ISSN 0026-8720.
- [76] MIKUŠOVÁ, M. Krizové řízení v českých podmínkách. *Moderní řízení*. 1996, č. 7, s. 43-45. ISSN 0026-8720.
- [77] MRKVIČKA, J. *Finanční analýza*. Praha: Svaz účetních, nakladatelství Bilance, 1997.
- [78] NEUMAIER, I. Index IN: Rychlý test kondice podniku. *Ekonom*, březen 2000, č. 13/2000. ISSN 1210-0714.
- [79] Nový přístup k riziku. *Moderní řízení*. 1998, č. 12, s. XV-XVII. ISSN 0026-8720.
- [80] *Občanský zákoník České republiky*.
- [81] *Obchodní zákoník České republiky*.
- [82] Od risk managementu k turnaroundu. *Moderní řízení*. 1998, č. 12, s. III-V. ISSN 0026-8720.
- [83] PEARCE, D. W. *Macmillanův slovník moderní ekonomie*. 2. vyd. Praha: VICTORIA PUBLISHING, 1995. 549 s. ISBN 80-85605-42-2.
- [84] PELC, V. *Encyklopedický slovník podnikatele*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1995. 332 s. ISBN 80-7169-209-3.
- [85] PEŠTOVÁ, S., ROTPORT, M. *Stručný slovník ekonomických pojmů*. 1. vyd. Praha: FORTUNA, 1994. 61 s. ISBN 80-7168-107-5.
- [86] RAIS, K. *Operations Research. Operační výzkum*. 2. vyd. Brno: VUT-FP 2000. 86 s. ISBN 80-214-1525-8.
- [87] RAIS, K. *Základy optimalizace a rozhodování*. 4. vyd. Brno: VUT-FP 1999. 116 s. ISBN 80-214-1405-7.
- [88] REED, D. C. Analýza a omezení rizika. *Pojistný obzor*. roč. 70, 1993, č. 6. ISSN 0032-2393.
- [89] REŽŇÁKOVÁ, M. *Finance*. 1. vyd. Brno: VUT-FP Brno, 1998. 118 s. ISBN 80-214-1173-2.
- [90] REŽŇÁKOVÁ, M. *Strategické finanční řízení podniku v České republice*. Habilitační práce. Brno,

- VUT – Fakulta podnikatelská 2001. 180 s.
- [91] REŽŇÁKOVÁ, M. *Podnikové financování*. 1. vyd. Brno: VUT-FP Brno, 1999. 118 s. ISBN 80-214-1173-2.
- [92] RŮČKOVÁ, P. *Pojišťovnictví*. 1.vyd. Karviná: Slezská univerzita Opava, OPF, 1996. 112 s. ISBN 80-85879-55-7.
- [93] SATINSKY, M. J., URBANI, C. M. After the Flood. *Journal of Accountancy*, May 1997, vol. 183, p. 39-41. ISSN 0021-8448.
- [94] Sborník z konference *Poistná matematika v teorii a praxi*. Bratislava: EU, 18.-19.11. 1999. 129 s. ISBN 80-225-1200-1.
- [95] Soubor grafů vytvořených Prof. Ing. J. Dvořákem, DrSc., v rámci institucionálního výzkumného záměru *Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků*. Brno, VUT – Fakulta podnikatelská, únor 2000.
- [96] SOUTER, G., UNSWORTH, E. Eurotunnel Fire Insured. *Business Insurance*, November 1996, vol. 30, p. 1, 39. ISSN 0007-6864.
- [97] SPRINGSTEEL, I. A Flood of Disaster Consultants. *The Magazine for Senior Financial Executives*, July 1997, vol. 13, p. 16, ISSN 8756-7113.
- [98] STÝBLO, J. *Krizový management a styl práce protikrizového manažera*. 2. vyd. Praha: SEKURKON, 1994. 18 s.
- [99] SZALAI, G. Business in the Dark. *Business Insurance*, July 1998, vol. 32, p. 3, 54. ISSN 0007-6864.
- [100] TILLEY, K. Contingency Planning Key for Business Interruption. *Business Insurance*, December 1996, vol. 30, p. 23-24. ISSN 0007-6864.
- [101] TOŠOVSKÁ, E. Odpovědnost za ekologické škody ve vazbě na Evropskou unii. *Pojistné rozpravy*. 1999, č. 5, s. 67-74. ISSN 0862-6162.
- [102] UMLAUFOVÁ, M., PFEIFER, L. *Podnikatelské krize v aktuálním českém hospodářském prostředí*. 1. vyd. Praha: VICTORIA PUBLISHING, 1995. 101 s. ISBN 80-85865-52-1.
- [103] UNSWORTH, E. Business Interruption Raises Complex Coverage Issues. *Business Insurance*, April 1998, vol. 33, p. 18. ISSN 0007-6864.
- [104] VALACH, J. a kol. *Finanční řízení podniku*. 1. vyd. Praha: EKOPRESS, 1997. 247 s. ISBN 80-901991-6-X.
- [105] VARCHOLOVÁ, T. *Hodnotenie rizika*. 1. vyd. Prešov: ManaCon, 1997. 96 s. ISBN 80-85668-42-4.
- [106] VEBER, J. a KOL. *Management. Základy – prosperita – globalizace*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2000. 700 s. ISBN80-7261-029-5.
- [107] VELEBOVÁ, E. *Smluvní a zákonné pojištění*. 1. vyd. Praha: Linde, 1993. 237 s. ISBN 80- 85647-13-3.
- [108] VEVERKA, I. Krizové řízení a plánování. *Moderní řízení*. 1996, č. 8, s. 34-36. ISSN 0026-8720.
- [109] VEVERKA, I. Řízení rizik a plán kontinuity podnikání. *Moderní řízení*. 1997, č. 7, s. 40-43. ISSN 0026-8720.
- [110] VLČEK, J. a kol. *Výkladový lexikon pojmů tržní ekonomiky*. 1. vyd. Praha: VICTORIA PUBLISHING, 1992. 215 s. ISBN 80-85605-26-0.
- [111] VOSOBA, P. Zkušenosti z praxe/řešení krize. *Moderní řízení*. 1999, č. 12, s. VIII-XI. ISSN 0026-8720.
- [112] VOSTATEK, J. *Sociální a soukromé pojištění*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1996. 601 s. ISBN 80-85963-21-3.
- [113] WALTER, J. *Risk management*. 1.vyd. Praha: VŠE, 1995. 73 s. ISBN 80-7079-630-8.
- [114] WALTER, J. *Teorie rizika*. 1.vyd. Praha: VŠE, 1994. 83 s. ISBN 80-7079-401-1.

- [115] WALTER, J. *Základy pojišťovnictví*. 1.vyd. Praha: VŠE, 1994. 97 s. ISBN 80-7079-305-8.
- [116] WAWROSZ, P. Ochrana před rizikem. *Ekonom*, říjen 1999, č. 43/2000. ISSN 1210-0714. s. 42-43.
- [117] WINTERLING, K. *Jak se provádí krizový management*. Praha: BABTEXT 2000. 38 s. ISBN 80-900178-5-1.
- [118] WISNIEWSKI, M. *Metody manažerského rozhodování*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 1996. 512 s. ISBN 80-7169-189-9.
- [119] ZAJDENWEBER, D. Extreme Values in Business Interruption Insurance. *Journal of Risk & Insurance*, March 1996, vol. 63, p. 95-110. ISSN 002-4367.
- [120] ZÁKON č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví.
- [121] ZÁKON ČNR č. 185/1991 Sb. o pojišťovnictví, ve znění zákona č. 320/1993 Sb.
- [122] ZÁKON č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla.
- [123] ZÁKON č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou.
- [124] ZOLKOS, R. Lightning Can Hurt Business in a Flash. *Business Insurance*, August 1998, vol. 32, p. 3, 10. ISSN 0007-6864.
- [125] ZUZAŇÁK, A. *Marketing v pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: Linde, 1998. 79 s. ISBN 80-7201-137-5.
- [126] ZUZAŇÁK, A. *Právní rádce pojištěných*. 1. vyd. Praha: Linde, 1996. 95 s. ISBN 80-7201-002-6.

Internetové zdroje:

- [127] www.andersonkill.com/insurance
- [128] www.cap.cz
- [129] www.egap.cz
- [130] www.finance.cz
- [131] www.hillusher.com
- [132] www.technoinsurance.com
- [133] www.wispmanagers.com

CURRICULUM VITAE AUTORA

OSOBNÍ ÚDAJE

Jméno a příjmení: Dana Martinovičová, roz. Hedejová

Titul: Ing.

Trvalé bydliště: Zlatá Hora 1368, Slavkov u Brna, 684 01

Stav: vdaná, 2 děti

VZDĚLÁNÍ

1996 – 2001 Doktorandské studium fakulty podnikatelské VUT v Brně.

1986 – 1990 Vysoké učení technické v Brně, fakulta strojní, obor „Ekonomika a řízení strojírenské výroby“.

1982 - 1986 Gymnasium Blansko.

VÝZKUMNÁ ČINNOST

1999 - 2001 Spolupráce na výzkumném záměru „Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků“ – identifikační kód: CEZ: J22/98:265100017.

2000 - 2001 Projekt vědeckotechnické spolupráce se slovenskými pracovišti „Transformace pojišťovnictví ČR a SR do EU“ pro léta 2000 a 2001, jehož zadavatelem je MŠMT ČR.

1998 Spolupráce na grantu GAČR „Pojistný trh v ČR a jeho segmentace“ – registrační číslo č. 402/ 98/1074.

1997 - 1998 Spolupráce na grantu, jehož zadavatelem bylo MŠMT ČR „Ekonomicko-manažerská vysokoškolská studia z pohledu integrace naší země do EU“.

PEDAGOGICKÁ ČINNOST

od 1996 VUT v Brně, fakulta podnikatelská
„Pojišťovnictví“ – vedení cvičení, obor Podnikové finance a obchod
„Podniková ekonomika“ - vedení cvičení, obor Podnikové finance a obchod
„Krizový management“ – vedení přednášek a cvičení, obor Řízení a ekonomika podniku

od 1999 MU v Brně, fakulta ekonomicko-správní
„Pojistná ekonomika“ – vedení přednášek a cvičení, v denním a distančním studiu
„Pojišťovnictví“ – vedení cvičení v denním studiu

1994 – 1996 ISS managementu a služeb ve Slavkově u Brna výuka ekonomických předmětů

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Knihy

ČAPKOVÁ, D. *Jak pojistit firmu?* 1. vyd. Praha: Computer Press 2000. 112 s. ISBN 80-7226-337-4.

ČAPKOVÁ D., KONEČNÝ M., REŽŇÁKOVÁ M. *Umíte hospodařit se svými penězi ve firmě?* 1. vyd. Brno: VUT-FP, 1999. 118 s. ISBN 80-214-1293-3.

Zahraniční časopisy

ČEJKOVÁ V., ČAPKOVÁ D. Vývoj českého pojistného trhu a jeho problémy. *BIATEC*, 1999, roč. 7, č. 11, s. 20-21. ISSN-1335-0900.

Vyžádané přednášky

ČAPKOVÁ, D. *The Insurance Market in the Czech Republic*. Residential Week for English MBA students, Staffordshire University. Brno, April 2000.

Řešení vědecko-výzkumných projektů (výzkumné zprávy)

ČEJKOVÁ V., ČAPKOVÁ, D., REŽŇÁKOVÁ, M. *Pojistný trh v ČR a jeho segmentace*, dílčí zpráva grantového úkolu GA ČR 402/98/1074 Pojistný trh a jeho segmentace. Brno, VUT – Fakulta podnikatelská, 1998.

Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků se zřetelem na jihomoravský region. CEZ: J22/98:265100017. (1999 – 2003)

Odpovědný řešitel: Prof. Ing. Petr Němeček, DrSc.

V rámci tohoto projektu jsem členkou týmu, který se zabývá problematikou risk managementu a pojišťování podniků.

Dosavadní výstupy ve formě dílčích zpráv:

ČAPKOVÁ, D. *Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků*. Pojišťovnictví. 1. Průběžná zpráva o řešení institucionálního výzkumného záměru. Brno, duben 2000.

ČAPKOVÁ, D. *Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků*. Pojišťovnictví. 2. Průběžná zpráva o řešení institucionálního výzkumného záměru. Brno, září 2000.

MARTINOVIČOVÁ, D. *Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků*. Pojišťovnictví. 3. Průběžná zpráva o řešení institucionálního výzkumného záměru. Brno, červen 2001.

Mezinárodní konference

2001

MARTINOVIČOVÁ, D. The Problems of Risk Assessment in Enterprising in Relation to Insurance. In.: *Business and Economic Development in Central and Eastern Europe - Implications for Economic Integration into Wider Europe*. Brno, VUT, Fakulta podnikatelská, 7. – 8. 9. 2001. s. 354-360. ISBN 80-86510-05-0

MARTINOVIČOVÁ, D. Potential Risks in the Field of Informatics and the Options of Their Insurance. In.: *Small and Medium Firm Management with Computer Support*. Brno, VUT, Fakulta podnikatelská, 21.9.2001. s. 64-70. ISBN 80-86510-11-5

MARTINOVIČOVÁ, D. Problems of Insurance of Export Credit Risks in the Czech Republic. In.: *States and Markets: Forging Partnerships for Sustainable Development*. Bratislava, Univerzita Komenského, Fakulta managementu, 7. – 10. 11. 2001. (bude se konat)

MARTINOVIČOVÁ, D. Ke klasifikaci rizik v podnikání ve vztahu k pojištění. In.: *Transformácia poisťovníctva v procese prípravy Slovenskej republiky a Českej republiky na vstup do Európskej únie*. Bratislava, Ekonomická univerzita, Národohospodárska fakulta, 11. – 12. 10. 2001 (bude se konat)

MARTINOVIČOVÁ, D. Problematika pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. In.: *Finanční řízení podniků a finančních institucí*. Ostrava, VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 11. – 12. 9. 2001. s. 335-342. ISBN 80-78-923-9.

ČEJKOVÁ, V., MARTINOVIČOVÁ, D. Komerční pojišťovny v procesu strukturálních změn před vstupem do EU. In.: *Ekonomika firiem 2001*. Podnikovohospodárska fakulta v Košiciach, EU v Bratislave, 12. – 14. 9. 2001. s.106–110. ISBN 80-225-1446-2.

ČAPKOVÁ, D. Pojištění odpovědnosti za škodu podnikatelských subjektů. In.: *1.Mezinárodní konference studentů doktorských studijních programů – IMEA*. Pardubice, Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, 4. 5. 2001. s. 40-45. ISBN 80-7194-347-9

ČAPKOVÁ, D. Podnikatelská rizika a pojištění. In.: *Česká ekonomika na přelomu tisíciletí. Sborník z mezinárodní konference, část první*. Brno, MU, Ekonomicko-správní fakulta, 15. – 16. 2. 2001. s. 93-106. ISBN 80-210-2533-6

2000

ČAPKOVÁ, D. The Analysis of Insurance Coverage of Machine Industry and Electrical Engineering Companies. In.: *Business and Economic Development in Central and Eastern Europe - Implications for Economic Integration into Wider Europe*. Brno, VUT, Fakulta podnikatelská, 7. – 9. 9. 2000. s. 107-114. ISBN 80-214-1683-1

ČAPKOVÁ, D. Pojišťovnictví. In.: *Možné trendy vývoje strojírenských a elektrotechnických podniků*. Brno, VUT, Fakulta podnikatelská, 7. 12. 2000. s. 244-271. ISBN 80-214-1866-4

1999

ČAPKOVÁ D. Podnikatelská rizika a jejich finanční krytí. In.: *Odborná konference k aktuálním otázkám rozvoje české ekonomiky a univerzitního ekonomického vzdělávání* - 1. díl. Provozně ekonomická fakulta MZLU v Brně, 15. – 16. 9. 1999. s. 20-22. ISBN 80-85615-86-X.

ČEJKOVÁ V., ČAPKOVÁ D. K ekonomice pojišťovacího podniku. In.: *Ekonomika firiem 1999*. Podnikovohospodárska fakulta v Košiciach, EU v Bratislave, 9. – 10. 9. 1999. s.106–111. ISBN 80-225-1212-5

ČAPKOVÁ D. The Economics of Insurance Business. In.: *Business and Economic Development in Central and Eastern Europe - Implications for Economic Integration into Wider Europe*. Torun, Uniwersitet Mikolaja Kopernika, 6. – 8. 9. 1999. s. 375-382. ISBN 83-231-1107-3.

ČAPKOVÁ D. Podnikatelská rizika a jejich finanční krytí. In.: *Súčasné trendy v manažmente*. Fakulta managementu UK v Bratislave. 14. – 15. 10. 1999. s. II52 – II56. ISBN 80-968125-8-0.

1998

ČAPKOVÁ D. The Development of the Insurance Market in the Czech Republic since 1991. In.: *Conference Proceedings-Business and Economic Development in Central and Eastern Europe - Implications for Economic Integration into Wider Europe*. Brno, VUT Fakulta podnikatelská, září 1998, s. 121-124. ISBN 80-214-1202-X.

1997

ČAPKOVÁ, D. Analýza současného pojistného trhu v České republice. Mezinárodní konference doktorandů v Toruni, září 1997.

Skripta

ČEJKOVÁ, V., MARTINOVIČOVÁ, D., ŠEDO VÁ, J. *Základy pojišťovnictví*. 2. zcela přeprac. vyd. Brno: VUT-FP, 2001. 159 s. ISBN 80-214-1886-9.

ČEJKOVÁ, V., MARTINOVIČOVÁ, D. *Pojišťovnictví*. Studijní opora pro studenty distančního studia oboru Podnikové finance a obchod. 1.vyd. Brno: VUT-FP, 2001. 170 s. ISBN 80-214-1967-9.

ČEJKOVÁ, V., ČAPKOVÁ, D., ŠEDO VÁ, J. *Pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: MU - ESF, 2001. 187 s. ISBN 80-210-2574-8.

ČEJKOVÁ, V., ČAPKOVÁ, D., ŠEDO VÁ, J. *Základy pojišťovnictví*. 1. vyd. Brno: VUT-FP, 1997. 145 s. ISBN 80-214-0968-1.

Spolupráce s praxí

ČAPKOVÁ D. *Podniková ekonomika I. díl.* 1. vyd. Brno: Paido, 1994. 94 s. ISBN 80-901737-X

ČAPKOVÁ D. *Podniková ekonomika II. díl.* 1. vyd. Brno: Paido, 1995. 95 s. ISBN 80-85931-01-X

ČAPKOVÁ D. *Podniková ekonomika I. díl.* 2. vyd. Brno: Paido, 1995. 96 s. ISBN 80-85931-09-5

ČAPKOVÁ D. *Podniková ekonomika I. díl.* 3. rozšířené vyd. Brno: Paido, 1997. 98 s. ISBN 80-85931-42-7

ČAPKOVÁ D. *Podniková ekonomika II. díl.* 2. rozšířené vyd. Brno: Paido, 1997. 98 s. ISBN 80-85931-45-1